

I Wstęp

Niniejszy dokument to propozycja zmian do Budżetu Obywatelskiego Lublina na rok 2018 w oparciu o dotychczasowe edycje (2015 oraz 2016). Z uwagi na krótki termin składania wniosków i brak wyników z edycji 2017 niniejszy materiał opiera się tylko na pierwszych dwóch latach.

Wniosek oparty został na danych dotyczących liczby mieszkańców Lublina wg stanu na 30.09.2016 opublikowanych na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Samorządu Miasta Lublin, który przedstawia się następująco:

DZIELNICA	LICZBA MIESZKAŃCÓW
ABRAMOWICE	1 680
BRONOWICE	14 858
CZECHÓW POŁUDNIOWY	23 893
CZECHÓW PÓŁNOCNY	16 753
CZUBY POŁUDNIOWE	17 805
CZUBY PÓŁNOCNE	27 367
DZIESIĄTA	22 135
FELIN	7 095
GŁUSK	2 100
HAJDÓW-ZADĘBIE	1 779
KALINOWSZCZYŻNA	23 022
KONSTANTYNÓW	8 082
KOŚMINEK	13 166
PONIKWODA	13 177
RURY	29 926
SŁAWIN	11 528
SŁAWINEK	7 181
STARE MIASTO	2 435
SZEROKIE	3 343
ŚRÓDMIEŚCIE	19 918
TATARY	12 340
WĘGLIN POŁUDNIOWY	8 109
WĘGLIN PÓŁNOCNY	3 797
WIENIAWA	12 274
WROTKÓW	14 842
ZA CUKROWNIĄ	3 579
ZEMBORZYCE	2 972

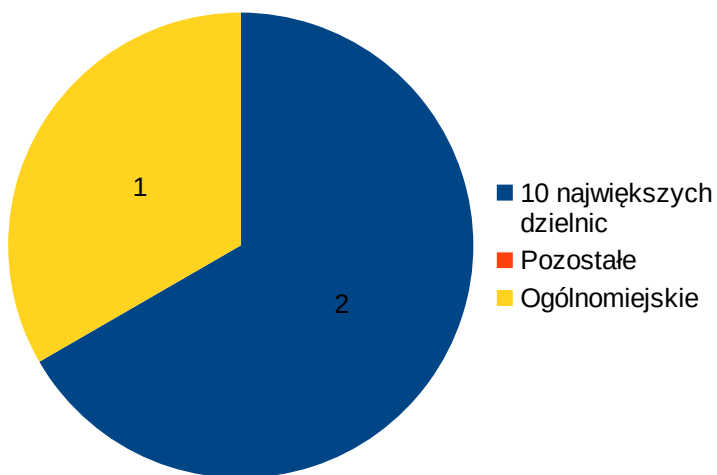
II Analiza wyników Budżetu Obywatelskiego 2015

Budżet obywatelski roku 2015 był pierwszym takim przedsięwzięciem w historii Lublina i po opublikowaniu wyników wyszło sporo nieprawidłowości, które zostały w części wyeliminowane w latach następnych. Głównym problemem okazało się brak ograniczeń na zwycięską liczbę projektów z jednej dzielnicy, co pozwoliło dużym dzielnicom na zgarnięcie całej puli środków.

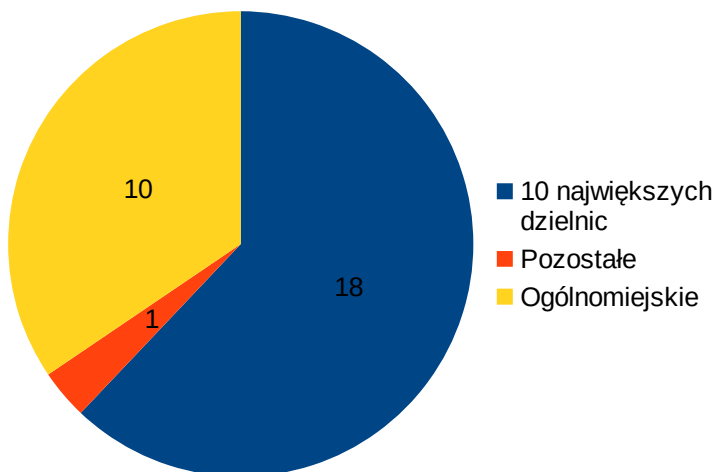
W edycji 2015 do realizacji przeznaczono 3 duże projekty oraz 29 małych. Liczbę projektów na dzielnice przedstawia poniższe zestawienie:

Dzielnica	Liczba mieszkańców	Projekty Duże	Projekty Małe
ABRAMOWICE	1 680		
BRONOWICE	14 858		1
CZECHÓW POŁUDNIOWY	23 893		
CZECHÓW PÓŁNOCNY	16 753		
CZUBY POŁUDNIOWE	17 805		4
CZUBY PÓŁNOCNE	27 367	2	4
DZIESIĄTA	22 135		6
FELIN	7 095		
GŁUSK	2 100		
HAJDÓW-ZADĘBIE	1 779		
KALINOWSZCZYŻNA	23 022		1
KONSTANTYNÓW	8 082		
KOŚMINEK	13 166		
PONIKWODA	13 177		
RURY	29 926		1
SŁAWIN	11 528		
SŁAWINEK	7 181		
STARE MIASTO	2 435		
SZEROKIE	3 343		
ŚRÓDMIEŚCIE	19 918		
TATARY	12 340		
WĘGLIN POŁUDNIOWY	8 109		
WĘGLIN PÓŁNOCNY	3 797		1
WIENIAWA	12 274		
WROTKÓW	14 842		1
ZA CUKROWNIĄ	3 579		
ZEMBORZYCE	2 972		
Ogólnomiejskie		1	10

Na potrzeby analizy zestawienia i porównania wyników z rokiem następnym wprowadziłem podział dzielnic na największe dziesięć (Rury, Czuby Północne, Czechów Południowy, Kalinowszczyzna, Dziesiąta, Śródmieście, Czuby Południowe, Czechów Północny, Bronowice, Wrotków) oraz pozostałe siedemnaście. Podział projektów w roku 2015 w rozbiciu na dzielnice największe, pozostałe oraz ogólnomiejskie przedstawia się następująco:

Ilustracja 1: Budżet obywatelski 2015 - projekty duże

Ilustracja 2: Budżet obywatelski 2015 - projekty małe

Nawet powierzchowna analiza danych pokazuje, że praktycznie całą pulę podzieliły między sobą największe dzielnice oraz projekty ogólnomiejskie. Jedyne realizowane projekty z małej dzielnicy dotyczyły Węgłina Północnego.

III Analiza wyników budżetu obywatelskiego 2016

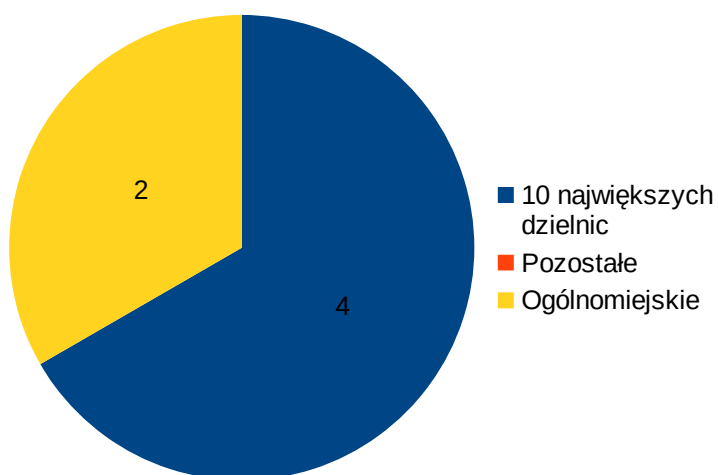
Podstawową zmianą drugiej edycji Lubelskiego Budżetu Obywatelskiego było ograniczenie liczby zwycięskich projektów z danej dzielnicy do jednego dużego oraz do trzech małych. Nie trzeba było z tej zasady korzystać (żadna dzielnica nie przekroczyła limitu i nie było potrzeby eliminowania projektów z puli zwycięzców), jednak zasada miała aspekt psychologiczny. Dzielnice nie mnożyły bez potrzeby projektów, żeby nie stworzyć sztucznej konkurencji w obrębie dzielnicy.

Tym razem wybrano 6 projektów dużych oraz 10 małych, a zwycięskie projekty w rozbiu na dzielnice wyglądają następująco:

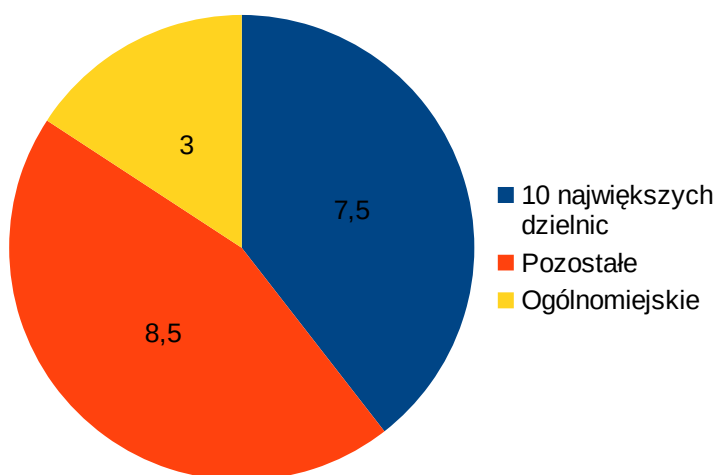
Dzielnica	Liczba mieszkańców	Projekty Duże	Projekty Małe
ABRAMOWICE	1 680		
BRONOWICE	14 858	1	0,5
CZECHÓW POŁUDNIOWY	23 893		
CZECHÓW PÓŁNOCNY	16 753		1
CZUBY POŁUDNIOWE	17 805	4	1
CZUBY PÓŁNOCNE	27 367	2	1
DZIESIĄTA	22 135	6	1
FELIN	7 095		
GŁUSK	2 100		1
HAJDÓW-ZADĘBIE	1 779		
KALINOWSZCZYŻNA	23 022	1	1
KONSTANTYNÓW	8 082		
KOŚMINEK	13 166		
PONIKWODA	13 177		
RURY	29 926	1	
SŁAWIN	11 528		1
SŁAWINEK	7 181		
STARE MIASTO	2 435		
SZEROKIE	3 343		1
ŚRÓDMIEŚCIE	19 918	1	
TATARY	12 340		1
WĘGLIN POŁUDNIOWY	8 109		
WĘGLIN PÓŁNOCNY	3 797	1	1
WIENIAWA	12 274		3
WROTKÓW	14 842	1	
ZA CUKROWNIĄ	3 579		0,5
ZEMBORZYCE	2 972		
Ogólnomiejskie		11	2

Uwaga! Jeden ze zwycięskich projektów dotyczył dwóch dzielnic: Bronowic i Za Cukrownią, dlatego w zestawieniu pojawiła się liczba 0,5.

Jeśli zastosujemy do powyższych wyników podział, który został dokonany w analizie za rok 2015 (dziesięć największych dzielnic i pozostałe) otrzymamy poniższe wykresy:

Ilustracja 3: Budżet obywatelski 2016 - projekty duże

Ilustracja 4: Budżet obywatelski 2016 - projekty małe

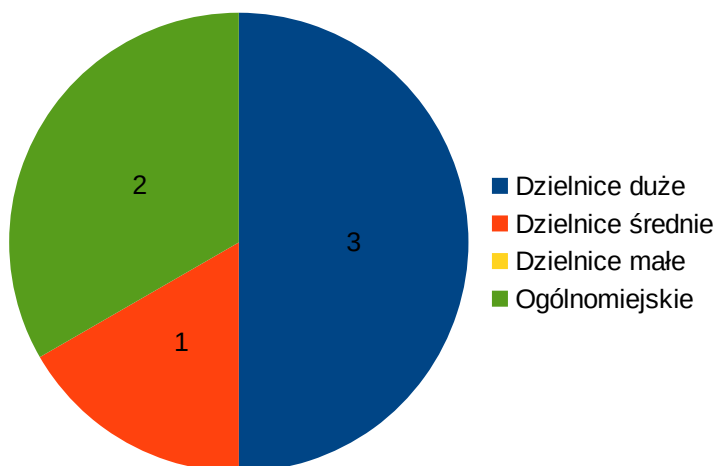
Jak widać gołym okiem nastąpiła znacząca poprawa, jeśli chodzi o projekty małe. Ilość projektów w dziesięciu największych dzielnicach i pozostałych wyrównał się. Natomiast w przypadku projektów dużych nie zmieniło się nic.

W celu przeprowadzenia głębszej analizy spróbujemy podzielić dzielnicy Lublina na 3 kategorie:

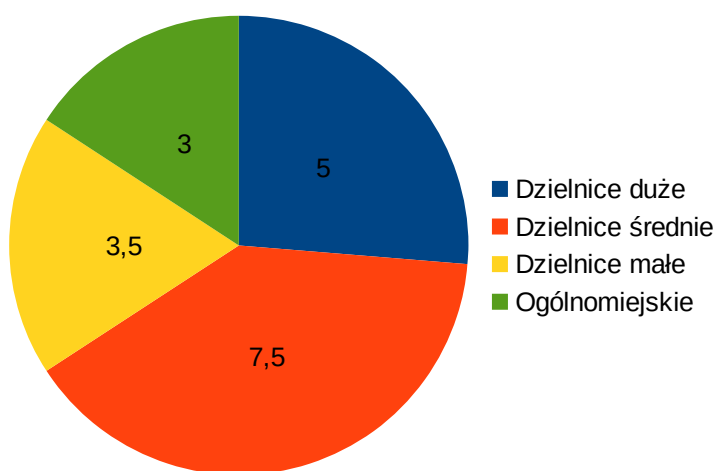
- Duże (powyżej 20 tys. mieszkańców) – 5 dzielnic

- Średnie (powyżej 10 tys. mieszkańców a poniżej 20 tys.) - 11 dzielnic
- Małe (poniżej 10 tys. mieszkańców) – 11 dzielnic

Biorąc pod uwagę taki podział dzielnic, wyniki Budżetu Obywatelskiego za rok 2016 przedstawiałyby się następująco:

Ilustracja 5: Budżet obywatelski 2016 - projekty duże

Ilustracja 6: Budżet obywatelski 2016 - projekty małe

Wnioski nasuwają się same: Projekty duże są nieosiągalne dla małych dzielnic, a projekty małe to 18% z całej puli. Oczywiście pewną wskazówką dla małych dzielnic jest zwycięski projekt Bronowic i Za Cukrownią: można próbować sił wspólnie z większym sojusznikiem, jednak tego rodzaju postępowanie ma sens tylko w przypadku niektórych inwestycji. Mała dzielnica może znaleźć sojusznika, kiedy planuje budowę np. ścieżki rowerowej czy chodnika przez kilka dzielnic; trudno sobie wyobrazić taki „związek” w przypadku reperowania lokalnej drogi, budowania placu zabaw, terenów sportowych itp.

Przypatrzmy się jeszcze progom głosowania, czyli minimalnej ilości głosów potrzebnych do realizacji projektu. W roku 2016 dla projektów małych wynosiła 952 głosy, zaś w przypadku dużych 2479 głosów. Gdybyśmy założyli, że na projekt głosują wszyscy mieszkańcy z dzielnicy żadnej szansy na wprowadzenie projektu dużego do budżetu nie mają aż 4 dzielnice (Abramowice, Głusk, Hajdów-Zadębie, Stare Miasto). Przypominam, że zestawienie liczby mieszkańców obejmuje wszystkich, również tych którzy nie mają prawa do głosowania w Budżecie Obywatelskim, więc liczba dzielnic bez szans na duży projekt drastycznie się zwiększa.

W przypadku małych projektów sytuacja wygląda tylko pozornie lepiej. 952 głosy to w przypadku Abramowic aż 57% mieszkańców, zaś w przypadku dzielnicy Rury tylko 3% mieszkańców. Dysproporcje są ogromne, a problemem jest branie pod uwagę tylko i wyłącznie bezwzględnej liczby głosów oddanych na dany projekt.

IV Budżet obywatelski w innych miastach

Oczywiście sporo miast w Polsce stosuje dokładnie taki sam schemat rozstrzygnięcia przydziału środków z Budżetu Obywatelskiego na poszczególne projekty jak miasto Lublin, ale w niektórych miastach stworzono inne sposoby dzielenia środków, które wyrównują szanse wszystkich dzielnic. Przykładem takiego miasta jest Wrocław.

We Wrocławiu miasto zostało podzielone na 14 rejonów (każdy z rejonów obejmuje kilka dzielnic). Środki z budżetu obywatelskiego (25 mln złotych) są rozdysponowane w sposób następujący:

- 4 mln na projekty ogólnomiejskie
- 21 mln na 14 rejonów (1,5 mln złotych na rejon) z zachowaniem następujących zasad:
 - 750 tys na jeden projekt duży
 - 750 tys na trzy projekty małe (po 250 tys. złotych)

Mieszkańcy głosują na 4 projekty: 2 ogólnomiejskie i dwa rejonowe. Nie ma obowiązku głosowania na projekt z własnego rejonu.

V Propozycja pierwsza dla Budżetu Obywatelskiego Lublina za rok 2018

Kierując się przykładem Wrocławia poddaje do rozważenia niniejsza propozycję:

Pomysł opiera się na podzieleniu miasta na rejony wg liczby mieszkańców

- Rejon 1 – powyżej 25 tys. mieszkańców (2 dzielnice)
- Rejon 2 – od 20 do 25 tys. mieszkańców (3 dzielnice)
- Rejon 3 – od 14 do 20 tys. mieszkańców (5 dzielnic)
- Rejon 4 - od 10 do 14 tys. mieszkańców (5 dzielnic)
- Rejon 5 – od 5 do 10 tys. mieszkańców (4 dzielnice)
- Rejon 6 – do 5 tys. mieszkańców (8 dzielnic)

Według powyższego podziału dzielnice byłyby przydzielone do następujących rejonów:

DZIELNICA	LICZBA MIESZKAŃCÓW	OBWÓD
ABRAMOWICE	1 680	6
BRONOWICE	14 858	3
CZECHÓW POŁUDNIOWY	23 893	2
CZECHÓW PÓŁNOCNY	16 753	3
CZUBY POŁUDNIOWE	17 805	3
CZUBY PÓŁNOCNE	27 367	1
DZIESIĄTA	22 135	2
FELIN	7 095	5
GŁUSK	2 100	6
HAJDÓW-ZADĘBIE	1 779	6
KALINOWSZCZYŻNA	23 022	2
KONSTANTYNÓW	8 082	5
KOŚMINEK	13 166	4
PONIKWODA	13 177	4
RURY	29 926	1
SŁAWIN	11 528	4
SŁAWINEK	7 181	5
STARE MIASTO	2 435	6
SZEROKIE	3 343	6
ŚRÓDMIEŚCIE	19 918	3

DZIELNICA	LICZBA MIESZKAŃCÓW	OBWÓD
TATARY	12 340	4
WĘGLIN POŁUDNIOWY	8 109	5
WĘGLIN PÓŁNOCNY	3 797	6
WIENIAWA	12 274	4
WROTKÓW	14 842	3
ZA CUKROWNIĄ	3 579	6
ZEMBORZYCE	2 972	6

Podział wygranych projektów przedstawiałby się następująco:

REJON	Przedział mieszkańców	Ilość dzielnic	Łączna ilość mieszkańców	Projekt Duży		Projekt Mały		Razem [mln]
				Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	
1	Powyżej 25 tys.	2	57 293	1	1,2	3	1,5	2,7
2	20 – 25 tys.	3	69 050	1	1,2	3	1,5	2,7
3	14 – 20 tys.	5	69 318	1	1,2	3	1,5	2,7
4	10 – 14 tys.	5	62 485	1	1,2	3	1,5	2,7
5	5 – 10 tys.	4	30 467	1	1,2	2	1	2,2
6	Do 5 tys.	8	20 005	1	1,2	2	1	2,2
O	Wszyscy			3	3,6			3,6
Suma [mln]				9	10,8	16	8	18,8

Każdy z rejonów miałby w puli 1 duży projekt. Większe rejon (powyżej 50 tys. mieszkańców) miałyby do dyspozycji 3 małe projekty, zaś mniejsze po 2 małe projekty. Suma wszystkich projektów w dzielnicach wyniosłaby 15,2 mln złotych czyli poziom budżetu z roku 2017. Pomysł zakłada wydzielenie projektów ogólnomiejskich i przeznaczenie na nią oddzielnej puli w wysokości 3,6 mln złotych – równowartości trzech dużych projektów.

Zalety rozwiązania:

- Dzielnice rywalizują ze sobą na podobnym pułapie możliwości (zbliżona ilość mieszkańców)
- Równy rozdział zwycięskich projektów w rozbiciu na duże, małe i średnie dzielnice.
- Co najmniej dwie małe dzielnice (poniżej 10 tys. mieszkańców) będą mogły zrealizować duży projekt.
- Projekty ogólnomiejskie nie będą zabierać środków ze wspólnej puli.

Wady rozwiązania

- Sztuczny podział na rejon, który nie ma związku z geograficznym położeniem
- Należy liczyć się z oporem dużych dzielnic, dla których obecne rozwiązanie jest korzystne.

VI Propozycja druga dla Budżetu Obywatelskiego Lublina za rok 2018

Druga propozycja opiera się na podziale Lublina zgodnym z obwodami do głosowania. Jednak w tej formule nie liczymy bezwzględnej liczby głosów, ale dla wyrównania szans jako wynik projektu obliczamy w procentach ilość oddanych głosów w stosunku do liczebności mieszkańców w danej dzielnicy. W dalszym ciągu utrzymujemy osobną pulę na projekty ogólnomiejskie, które porównujemy poprzez zwykłą większość oddanych głosów.

Podział na rejony

- 1 - Bronowice, Stare Miasto, Śródmieście, Wieniawa
- 2 - Konstantynów, Rury, Szerokie, Węglin Północny, Za Cukrownią
- 3 - Czuby Południowe, Czuby Północne, Węglin Południowy
- 4 - Czechów Południowy, Czechów Północny, Sławin, Sławinek
- 5 - Felin, Hajdów-Zadębie, Kalinowszczyzna, Ponikwoda, Tatary
- 6 - Abramowice, Dziesiąta, Głusk, Kośminek, Wrotków, Zemborzyce

W celu uniknięcia dysproporcji między liczbą mieszkańców w dzielnicy powinniśmy liczyć głosy proporcjonalnie:

Przykłady na podstawie projektów z budżetu obywatelskiego 2016

Rejon 1:

Projekt	Dzielnica	Głosy	Mieszkańcy	Wynik
D-7	Wieniawa	1023	12 274	8,33%
D-35	Śródmieście	866	19 918	4,35%

Bronowice oraz Stare Miasto nie wystawiły samodzielnie dużych projektów.

Rejon 2:

Projekt	Dzielnica	Głosy	Mieszkańcy	Wynik
D-6	Rury	1474	29 926	4,93%
D-23	Szerokie	1094	3 343	32,73%
D-12	Węglin Północny	1089	3 797	28,68%

Konstantynów oraz Za Cukrownią nie wystawiły samodzielnie dużych projektów.

Rejon 3:

Projekt	Dzielnica	Głosy	Mieszkańcy	Wynik
D-26	Czuby Północne	4844	27367	17,70%

Czuby Południowe oraz Węglin Południowy nie wystawiły samodzielnie dużych projektów.

Rejon 4:

Projekt	Dzielnica	Głosy	Mieszkańcy	Wynik
D-16	Sławin	2285	11 528	19,82%
D-46	Czechów Północny	1405	16 753	8,39%
D-21	Sławinek	329	7 181	4,58%

Czechów Południowy nie wystawił samodzielnie dużych projektów.

Rejon 5:

Projekt	Dzielnica	Głosy	Mieszkańcy	Wynik
D-59	Kalinowszczyzna	2479	23 022	10,77%
D-15	Tatary	1344	12 340	10,89%
D-40	Ponikwoda	740	13 177	5,62%
D-70	Felin	288	7 095	4,06%

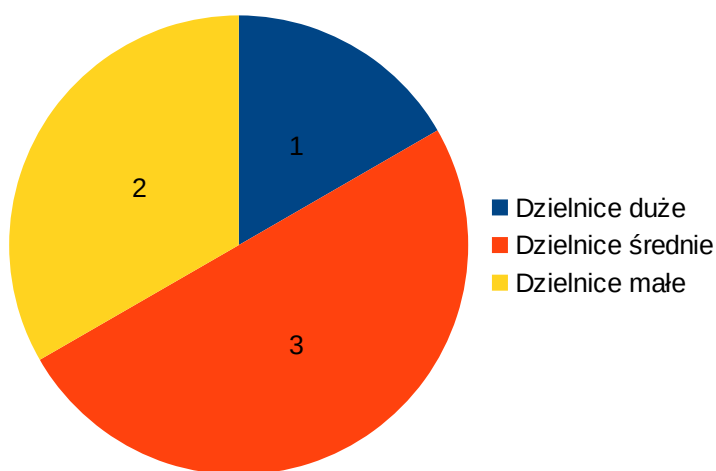
Hajdów-Zadębie nie wystawił samodzielnie dużych projektów.

Rejon 6:

Projekt	Dzielnica	Głosy	Mieszkańcy	Wynik
D-59	Dziesiąta	5605	22 135	25,32%
D-18	Głusk	1130	2 100	53,81%
D-43	Zemborzyce	770	2 972	25,91%
D-44	Wrotków	412	14 842	2,78%

Abramowice i Kośminek nie wystawiły samodzielnie dużych projektów.

Po uwzględnieniu wyników procentowych wykres dotyczący rozkładu wybranych projektów w dzielnicach wygląda następująco:

Ilustracja 7: Budżet obywatelski 2016 - projekty duże

W takim ujęciu budżetu najczęściej zyskują dzielnice średniej wielkości. Biorąc pod uwagę, że w

rejonie nr 5 projektowi z dzielnicy dużej niewiele zabrakło, żeby wygrać (przegrał z projektem z dzielnicy średniej zaledwie o 0,12 punktów procentowych) to mielibyśmy sytuację idealną: po 2 projekty duże z dzielnic dużych, średnich i małych. Oczywiście nie chodzi o to, żeby doprowadzać do sytuacji idealnej, ale do wyrównania szans. Naprawdę, mocno zniechęcające do jakichkolwiek działań może być fakt, że mieszkańcy Głuska w edycji 2016 zebrali na swój projekt ponad 50% głosów od wszystkich mieszkańców i ten wysiłek nie przyniósł żadnego wymiernego efektu.

Kolejnym ciekawym aspektem jest wspomniane wcześniej gromadzenie sił różnych dzielnic na rzecz jednego dużego projektu, żeby zwiększyć jego szanse. W edycji 2016 było takich projektów 9. Co ciekawe, żaden z nich nie przeszedł do realizacji. Znalazły się za to wśród realizowanych dwa projekty ogólnomiejskie zabierając miejsce innym, w dodatku jako pierwszy w kolejce niezrealizowanych znalazł się kolejny projekt ogólnomiejski. Dlatego godnym rozważenia jest zastanowienie się nad wydzieleniem takich projektów do osobnej puli. Szansa na zebranie dużej ilości głosów na takie projekty jest niewspółmierna do starań nawet kilku „zjednoczonych” ze sobą dzielnic.

Podsumowanie

Nie wiem, czy przedstawione przeze mnie pomysły rozwiązują najważniejsze problemy dotyczące sposobu liczenia głosów w projektach, ale dotychczasowa formuła wymaga poprawek.

- Projekty ogólnomiejskie powinny być w wydzielonej puli. Sporo mieszkańców chciałoby zagłosować na taki projekt, ale rezygnuje z tego na rzecz patriotyzmu lokalnego. Dlaczego nie pozwolić im głosować na projekt ogólnomiejski i lokalny. Tak jak ma to miejsce np. we Wrocławiu. Wydzielenie takich projektów zwiększyłoby szanse projektów lokalnych.
- Zwiększenie kontroli nad projektami ogólnomiejskimi – niektórzy autorzy nadużywają tego rodzaju projektu, chociaż wybrane dzielnice kompletnie nic z tego nie mają. Proponuję weryfikację, którą przeprowadzałyby zainteresowane Rady Dzielnic.
- Wyrównanie szans dla małych dzielnic, które mają problem z wprowadzeniem swoich projektów do realizacji z uwagi na niewielką liczbę mieszkańców.
- Podzielenie Lublina na strefy, tak żeby każda z jego części mogła przekonać się na własnej skórze, że Budżet Obywatelski działa i można coś zmienić w najbliższej okolicy

Marcin Gutek

koordynator ds. Budżetu Obywatelskiego w Radzie Dzielnicy Szerokie